

Ostravský Tartuffe postrádá potřebné ostří

Spíše artistní
kreace než tvrdá
obžaloba poměrů

LADISLAV VRCHOVSKÝ

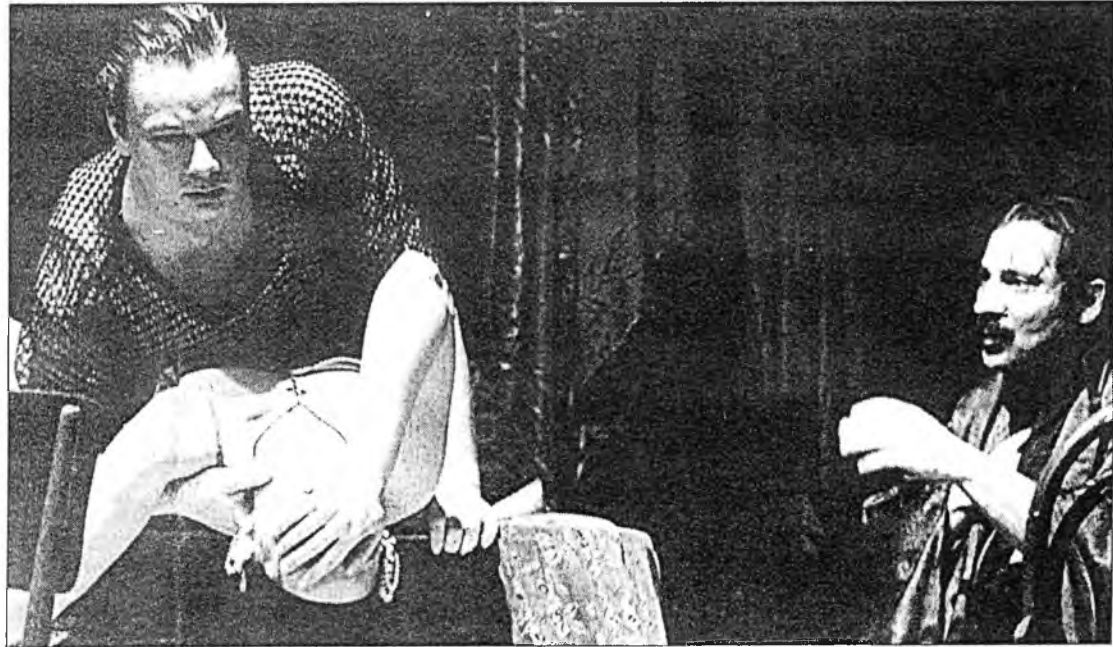
Téma pokrytectví je v každé době natolik aktuální, že kterékoliv znovuvedení Moliérova Tartuffa vždy nabízí možnost alespoň se přiblížit k tvrdému pranýřování současných nešvarů. Pokud tuto ambici měla dramaturgie ostravské Divadelní společnosti Petra Bezruče, zůstalo bohužel jen u ní. Inscenace si bere na mušku hloupost, důvěřivost i pokrytectví, bohužel zůstává v příliš obecné rovině.

Scéna Marty Rozskopfové prozrazuje známé zalíbení scénografky v základním kontrastu černé a bílé, její bludiště chodeb a schodišť překryté černým plátnem s několika otvory, za kterými občas divák vidí chaoticky pobíhající postavy, je zdařilou scénografickou metaforou neutěšených poměrů v domě. Celek však působí spíše výtvarně artistně než funkčně, jakkoli nelze upřít působivost např. výřezu ve tvaru čí-

še a kříže, ve kterém se zjevuje „deux ex machina“ v podobě zpívající a proměňující se jeptišky. I torza reklamních figurín pod stropem jsou pouhou dekorací bez dalšího scénického využití.

Režisér Janík vytvořil vnitřně pevně provázaný sled scén a působivých scénických obrazů bez jakýchkoliv hluchých míst. Přesto je zde problém v čitelnosti některých režijních gest (práce s bílým závěsem na šikmém lanku, už zmíněná proměna jeptišky, ze které je nakonec zraněný válečný veterán, divákovým očím je však v závěru pod vojenským pláštěm navíc odhalována ženská postava v černých kalhotkách). Nahota použitá pouze v případě první premiéry (alternující herečka volí jiné postupy) upozorňuje na režijní nedůslednost.

Z hereckých výkonů zaujme Ivana Uhlířová jako Mariana a Miluše Hradská v roli služky (práce této herečky s veršovaným textem je příkladná). Přesný je také Miloš Čížek jako exekutor. Kostas Zerdalolu v roli Orgona ještě hledá ustálenou podobu postavy. Naprosto odlišně přistupují ke svým předlohám Tamara Homolová a v alternaci Alena Sasínová-Polarczyk v rolích Elmí-

Hlavní roli v Moliérově Tartuffovi ztvárnil Norbert Lichý (vlevo), v roli Elmíry alternují Tamara Homolová a Alena Sasínová-Polarczyk.
Foto TOMÁŠ ČVANČARA

ry. Pojetí Tamary Homolové umožňuje zavádějící výklad, při kterém jde postavě i o víc - než usvědčit pokrytce z podlosti, a její nahota ve scéně svádění se jeví jako nadbytečná (byť velmi atraktivní). Daniel Zaoral v roli Kleanta místy pro-

zrazuje problémy vyplývající z veršovaného textu. Norbert Lichý v hlavní roli dosvědčuje, že jsou mu bližší komediální role. Jeho Tartuffe by unesl širší rejstřík podlézavosti, úlisnosti a prohnané krutosti, než zatím nabízí.

Samostatnou zmínku však zasluhuje hudba Milana Báčorka. Silné téma uvodní písně Ave Maria, emotivnost a originální instrumentace umožňují označit tuto složku inscenace za nejzdařilejší.

Moliérova komedie Tartuffe rezonuje i dnes a tady

Další
premiéra
u Bezručů

JANA KNIŽÁTKOVÁ

Divadelní společnost Petra Bezruče uvádí na scéně Divadla Petra Bezruče dnes v 19 hodin první a v neděli v 18 hodin pak druhou premiéru Moliérovou komedie Tartuffe. Inscenaci se souborem nastudoval Josef Janík, který se k titulu vrátil po něco málo více než třiceti letech. V době, kdy režíroval svého prvního Tartuffa, byl podle svých slov ještě trochu optimistou a věřil, že otartuffování společnosti je pouze dočasné. Již delší dobu však má pocit, že je trvalé a neměnné.

Mohlo by se zdát, že uvádět dnes Moliérovu veršovanou hru je anachronismus, ale jeho dílo se skrze věky, věk, sociální vrstvy a různá jiná rozlišení týká stále mnohých. Na závist, pokrytectví,

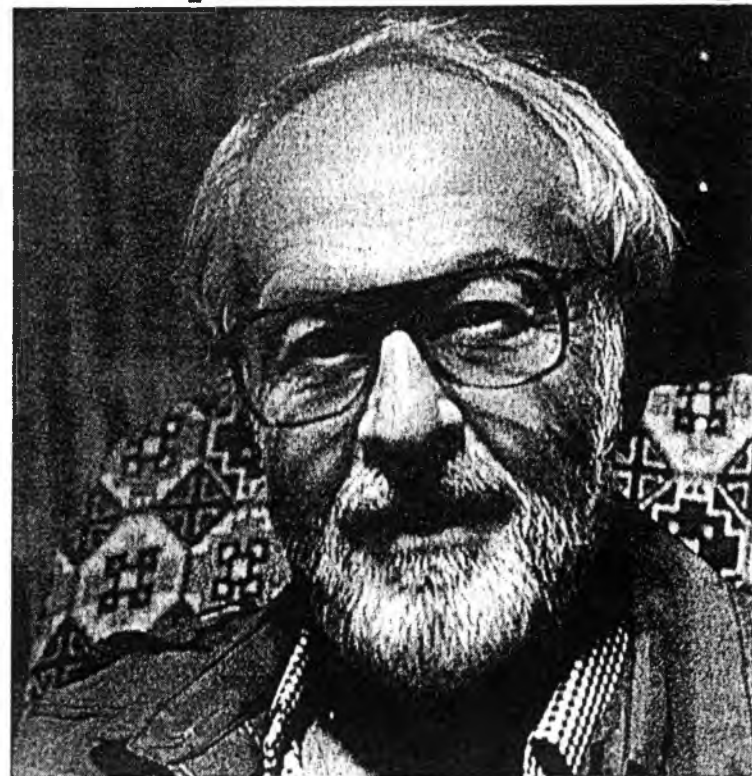
přetvářku, faleš a jiné vlastnosti postav Moliérovou komedie narážíme na každém (určitě aspoň druhém) kroku a zdá se, že v nezmenšené míře od sedmáctého století, kdy velký francouzský dramatik, divadelník a herec žil a tvořil.

Režisér Josef Janík spolu s autorkou výpravy Martou Rozskopfovou svým pojetím Moliéra dokázali přiblížit dnešku, a to nejen zvolenými kostýmy, ve kterých lze dešifrovat mafii, skinheady apod. - nechybí ani ochranné zbarvení - ale i dalšími prostředky. Režisér se domnívá, že Moliéra lze dělat v kterékoliv době, ale je nutno mít k dispozici dobré herce. A o ty v Divadelní společnosti Petra Bezruče rozhodně není nouze. V titulní roli se divákům představí Norbert Lichý, který se zaskvěl v předchozím titulu, Goldoniho Sluhovi dvou pánů. Dále Josef Janík obsadil Zdenou Przebindovou, Kostase Zerdaloglu, Ivanu Uhlířovou, Daniela Zaorala, Miluši Hradskou, Miloslava Čížka, Kateřinu Krejčí a dva mla-

dé hostující herce Jiřího Zygmu a Romana Haroka. V roli Elmíry alternují Tamara Homolová, která se uvede při první premiéře, a Alena Sasínová-Polarczyk. Je těžké vzájemně hodnotit, protože party jsou velmi rovnocenné a výborně zvládnuté, přesně podle režijního záměru.

Veršovaný text, kdysi obvyklý, je pro dnešek těžko stravitelný, ale soubor se s touto nástrahou vypořádává více než skvěle a disharmonie, kterou přináší deklamování rýmů, se naštěstí neozve. Ve hře jde především o hmotné statky, ty duchovní jsou vesměs předstírané. Pokrytectví ovládá jeviště. A divák je nucen dát za pravdu režisérovi přesvědčení, že obyvatelé České republiky se momentálně v typu Tartuffa - možná nechtěně, ale o to razantněji - zhlédli. Molière tak skrz několik století dává divákům řádný políček.

Zajímavým režijním nápadem jsou vložené zpívané party v podání Kateřiny Krejčí. Hudbu složil Milan Báčhorek.

Překvapení letošní sezóny v Divadle Petra Bezruče - Moliérova Tartuffa - režíruje Josef Janík.
Foto ARCHÍV

Divadelní společnost Petra Bezruče uvádí stále aktuální Moliérovo dílo

Tartuffe odráží i současnost

LADISLAV KNÍŽÁTKO

OSTRAVA. Známe to všichni – pokrytectví, lichoměrnost, faleš a všechny ty odrůdy ostentativního svatouškovství i vypočítavé hamižnosti.

Celá staletí jsme svědky groteskní absurdnosti, kterou se stává marná snaha o jejich zmírnění či vykořenění. Vždycky se naráží na nepřekonatelnou baréru lidské přirozenosti.

Vtělit tento poznatek do inscenačního tvaru je pro divadelní umělce lákavou příležitostí. Zejména při setkání s proslaveným „Tartuffem“ Jeana-Baptiste Poqueline, řečeného Moliéra (1622–1673). A to je i případ režiséra Josefa Janíka a dramaturgyně Petry Kohutové v ostravské Divadelní společnosti Petra Bezruče. Ti tuo klasickou hru inscenují se sarkastickým zadostiučiněním právě formou krutě demaskující grotesky. Pokud divák (recenzenta nevyjímaje) váhá, jestli se v žánrovém zařazení tohoto představení nemýlí, pak ho v jeho názoru přesvědčivě utvrdí nápadné kostýmy scénografky Marty Roszkopfové, tak důmyslně zvýrazněné tmavým pozadím jednoduché scény. Není nijak jednoduché skloubit satirický esprit starého komediografa s takto drasticky nastoleným pohledem na rea-

Zleva Jiří Zygma j. h. (Damis), Daniel Zaoral (Kleantes), Norbert Lichý (Tartuffe), Kostas Zerdalogue (Orgon).
Foto: Tomáš Čvančara

litu. Moliérova devíza, že „povinností komedie je napravovat lidi tím, že je pobavíme“ je zde obohacována o formu myšlenkově nekompromisního přístupu. Pobavení diváka je tu servírováno na důmyslně konstruovaném pranýři. O zábavu tedy obecnostvo připraveno není, ale není to taky žádné nezávazné odreagování, ale tvrdá obžaloba. Takto k nám promlouvá autor prostřednictvím nelítostného režijně-dramaturgického výkladu, opírajícího se také o výsostně současný překlad Františka Vrby.

A tak před námi defilují ja-

ko v panoptiku bezcharakterní „svatoušek“ Tartuffe Norberta Lichého, hloupě lehkomyšlný důvěřivec Orgon vypořádaný s bigotní matkou paní Pernelemovou Zdeny Przebindovou. V alternaci je ztvárněna druhá Orgonova choť Elmíra Tamarou Homolovou a Alenu Sasinovou-Polarczyk. V nezvyklém posunu je obsazena tradiční role moliérovskej služičky – v tomto případě Doriny – Míluší Hradskou (a vyplatilo se to věru náramně). Pozoruhodně je odvedena i nevdechovaná role Kleanta Danielem Zoralem. Sympatickou vervu

nám opět předvedli mladí – Ivana Uhlířová i hostující Jiří Zygma a Roman Harok. Parádní výstup se podařilo vytvořit Miloslavovi Čížkovi z příchodu soudního vykonavatele pana Loyala. Působivá scénická hudba Milana Báchorka vhodně ozvláštňuje celek představení i zásluhou perfektních vstupů Kateřiny Krejčí. Ta udělá nakonec i tečku za představením, když se na scéně překvapivě objeví jako královský zmocněnec.

V bezručáckém „Tartuffovi“ se tedy doba zrcadlí jak v lesklé hladině rybníka. Nebo je to snad spíš louže?!